

Recenzie

FORUM 21: European Journal on Child and Youth Research

No 4, 2009, 136 s.

V poradí štvrté číslo *Európskeho časopisu pre výskum detí a mládeže* – European Journal on Child and Youth Research je výsledkom široko koncipovaného projektu troch krajín EÚ (Nemecko, Francúzsko a Anglicko), ktorých centrá pre štátnu politiku mládeže spojili finančné prostriedky a intelektuálne kapacity, aby podporili skúmanie európskej identity. Treba poznamenať, že pôvodne boli príspevky z výskumu mládeže publikované v časopise *FORUM 21: European Journal on Child and Youth Policy* spoločne s príspevkami o mládežníckej politike a práci s mládežou. Cieľom oboch časopisov je podporovať európsku spoluprácu a dialóg v oblasti mládežníckej politiky medzi mládežníckymi politikmi, pracovníkmi s mládežou a výskumníkmi.

V najnovšom čísle *Forum 21: European Journal on Child and Youth Research* máme možnosť oboznámiť sa s teoreticko – metodologickou úvahou C. Yndigena z Dánska s názvom *Jednotná európska mládež? – Stav diskusie o európskej identite*. (s. 9-15) V prvej časti si všima diskusiu politikov a politológov o povahe európskej integrácie, ktorá sa mnohým zdá byť skôr projektom byrokratickej inštitucionalizácie (R. Lubbers). Mladí ľudia z Poľska alebo Slovenska, ktorí sa po roku 1989 „rozliezli“ po európskych univerzitách, akceptujú európsky integračný projekt ako väčší priestor na nezvyčajnú a úspešnú životnú kariéru. To však nič nehovorí o podstate tzv. európskej identity. C. Yndigen vyhodnocuje niektoré výskumné projekty ako napríklad European Youth Identity (L. Jamieson, Edinburg) alebo Youtheupart (A. Ogris, Vienna), na ktorých sa zúčastnilo aj Slovensko z hľadiska ich chápania konceptu európskej identity. Konštatuje, že v oboch prípadoch sa preukázala teoretická nepripravenosť zmysluplne definovať tento pojem tak, aby komparatívne empirické výskumy mládeže v mnohých európskych krajinách priniesli konečne zrozumiteľné odpovede na otázku, ako sa identifikuje mládež v členských krajinách EÚ s európskou ideou. M. Bruter (ktorého tu cituje autor bez toho, aby uviedol prameň), rozvíja myšlienku, že tento pojem patrí k takému typu pojmov, ktoré by mali byť striktne chápané v situačných kontextoch. Z bežného života vieme, že záleží veľa od toho, aké očakávania sa spájajú s našou odpoveďou, keď odpovedáme na otázku, kto sme, alebo odkiaľ sme. Ak budeme napr. na návšteve v USA – odpovieme, že sme z Európy, keď sme v Európe, tak odpovieme, že sme zo Slovenska a keď sme na Slovensku, tak odpovieme, že z Bratislavy. Nereflektujeme teda rozličné identity, ale iba rozličné kontextuálne výrazy identity. Na záver C. Yndigen pripomína termín *Europe as a lived reality*, ktorý sformuloval tím L. Chisholmovej ako istú

„naivnú“ reakciu na problémy, s ktorými sa stretávajú výskumníci pri akademickom hľadaní empirických indikátorov európskej identity. Je to klasický prípad, ako sa môže uzatvárať jedna nie príliš úspešná etapa európskeho výskumu mládeže. Kritická reflexia doterajšieho úsilia reprezentatívne zistiť „úroveň“ európskej identity mládeže vyúsťuje do skúmania možností rôznych výskumných metód, najmä kvalitatívnych, aby výskum získal nové inšpirácie zo života mládeže v novej Európe.

O živote a problémoch mládeže v Európe nájdeme v tomto čísle niekoľko príspevkov. Ich ústrednou témou je emigrácia a imigrácia, čo je celkom pochopteľným dôsledkom otvorenia európskeho priestoru nielen pre študentov, ale aj pre všetkých občanov EÚ. T. Martikainen z Fínska (s. 23) konštatuje, že nejde iba o imigrantov z Ruska, Estónska a iných krajín EÚ, ale aj zo Somálska, Vietnamu a Číny. Takže v tejto novej situácii vo Fínsku už nejde o tradičnú stigmatizáciu a marginalizáciu imigrantov na princípe jazyka, ale pristupuje k tomu aj farba pokožky, náboženstvo a oblečenie (napr. moslimovia). Problematikou kultúrnej identity sa v širšom multikultúrnom kontexte zaoberá J. S. Phiney z USA. (s. 78-83) Na príklade amerických Mexičanov ukazuje, aké otázky si vlastne kladie mladý emigrant: kto som, kým chcem byť, kam patrí, môžem patriť do dvoch kultúrnych skupín? Výskumy priniesli odpovede na tieto otázky usporiadané podľa štyroch profilov kultúrnej identity. Sú dostatočne všeobecné, aby sme ich mohli akceptovať ako rámce aj pre výskum v európskom priestore. Ide o indikátory: 1. etnicky odlišný vz. segregovaný, 2. národne orientovaný vz. asimilovaný, 3. bikultúrny vz. integrovaný, 4. difúzný vz. marginalizovaný. Autor venuje pozornosť rovesníckym skupinám, ktoré môžu zohrávať významnú úlohu v procesoch premien kultúrnej identity, pretože práve ony môžu odmietnuť prišielcov ako „too ethnic“ alebo „not cool“.

Osobitne som si povšimol text E. Krzaklewskej *EÚ – možnosť emigrácie mládeže vo svetle nových kultúrnych vzorov dospelosti v Poľsku* (s. 87-91). Je v ňom reflektovaná masívna migrácia poľskej mládeže po vstupe Poľska do EÚ. Ako to uvádza autorka, za prácou v roku 2009 odišlo 1 800 000 emigrantov, z toho 650 tisíc do V. Británie, 490 tisíc do Nemecka, 180 tisíc do Írska, 108 tisíc do Holandska. Iste to nemožno porovnávať s Litvou alebo Slovenskom, ale aj v našom prípade v zásade platí, že ide prevažne o mladú odvážnu populáciu, ktorá hľadá v Írsku alebo v Británii prácu s primeranou mzdou v situácii vysokej nezamestnanosti vo vlastnej krajine, tiež príležitosť naučiť sa jazyk a spoznať kultúru novej krajiny. Autorka pristupuje k tomuto fenoménu ako sociológ, ktorý chápe individuálne rozhodnutie mladého človeka emigrovať ako výsledok nových vzorov dospelosti. Tieto vzory obsahujú okrem tradičnej orientácie na založenie novej rodiny aj orientáciu na individualistickú kultúru s požiadavkou seberealizácie, experimentovaním a spotrebou. Podľa E. Krzaklewskej netreba migráciu v prípade mládeže zjedno-

dušovať: *pre niektorých je migrácia príležitosťou na skok do dospelosti, pre iných skôr nástroj na predĺženie vlastnej mladosti.*

V časopise nájdeme aj niekoľko príspevkov, ktoré prezentujú situáciu výskumu mládeže v Ázii – osobitne v Číne, ale aj v Kanade a USA. Ich spoločným menovateľom je čoraz častejšie spájanie orientácie na výskumné témy so štátnou mládežníckou politikou a jej potrebami na tvorbu ich koncepcií v istých obdobiach, ale taktiež aj pozoruhodný proces jeho inštitucionalizácie ako interdisciplinárneho výskumu.

Skutočnosť, že v jednom čísle časopisu máme k dispozícii relatívne veľký počet príspevkov, vyplýva z toho, že ide o veľmi krátke texty. Pohybujú sa na úrovni 6 až 12 strán. Vyznačujú sa tiež tým, že nezaťažujú čitateľa niekoľkostranovými zoznamami literatúry alebo podrobnými empirickými prezentáciami výsledkov v podobe grafov a tabuliek. Dôraz sa kladie na zrozumiteľné verbálne objasnenie empirických výsledkov ako istých prevažujúcich či novo sa objavujúcich trendov alebo dokonca nezvyčajných životných príbehov jednotlivcov či skupín v nových podmienkach.

To vyplýva z koncepcie časopisu pre výskum mládeže, ktorá nadväzuje na funkciu pôvodného časopisu venovaného problematike európskej mládežníckej politike a systému práce s mládežou. V oboch prípadoch sú cieľové skupiny – mládežníckí politici a pracovníci s mládežou – čitatelia, ktorých možno ľahko odradiť od čítania náročných vedeckých textov. Ako sa to uvádza v úvode zostavovateľov, časopis sa distribuje do 187 krajín vo všetkých regiónoch sveta. Preto sa tu publikujú príspevky a abstrakty v angličtine, francúzštine alebo nemčine.

Obidva časopisy sú publikované na webstránke www.coe.int/youth/forum 21. Od roku 2008 sa na nej publikujú celé texty aj v ruskom jazyku. Prezentáciu časopisu na tejto stránke podporuje Riaditeľstvo mládeže a športu Rady Európy s cieľom posilniť európsky a medzinárodný dialóg o kľúčových otázkach detskej a mládežníckej politiky.

Ladislav Macháček